

Oslo, 29. januar 2011

Elsertifikater – høringsuttalelse

Energiveteranene er enige i at Norge må være med å redusere CO₂-utslippene til atmosfæren – ikke minst på grunn av de store utslippene fra petolemsvirksomheten i Nordsjøen. Vi finner det imidlertid urimelig at sluttforbrukerne i alminnelig forsyning skal belastes med kostnadene. Sluttforbruket betaler allerede ca 36 øre/kWh for klimatiltak. Vi foreslår at forbruksavgiften til staten reduseres med samme beløp som forbrukerne belastes med ved elsertifikatordningen og med økte nettkostnader.

1. Konstateringer

Det vises til Høringsnotat av 08.12.2010 Høringsnotatet er et lovforslag til felles elsertifikatmarked for Norge og Sverige. Det må sees i sammenheng med at Regjeringen i Soria Moria-erklæringen fra 2005 fastslo å ville innføre plikt til et grønt sertifikatmarked (senere omtalt som elsertifikater). Senere er fornybardirektivet fra EU kommet til.

EUs fornybardirektiv innebærer at Norge skal øke sin andel av landbasert produksjon av fornybar energi fra ca 60 % til ca 72 %. Inkluderes gassturbinproduksjonen offshore med ca 50 TWh, blir vår andel fornybar energi redusert til ca 50 %. EUs krav innebærer en økning av elproduksjonen i landet med ca 22 TWh fra fornybare energiresurser. Dette til tross for at Norge allerede har et eksportoverskudd av kraft, ca 5 %, og at det meste av den nye kraftproduksjonen derfor må eksporteres. Noe kan vi bruke på å elektrisifisere mer av olje- og gassindustrien fra land, og noe på å dekke den forventede veksten på ca 1 % i alminnelig elforsyning. Vår innsats for mer fornybar energi må derfor ses som et bidrag til mer fornybar energi i EU. I dag har EU kun en fornybarandel på ca 8 %, mens de planlegger å øke andelen til 20 % innen 2020 og til hele 80 % innen 2050. EUs krav til Norge er ikke ferdigforhandlet. Målet i forslaget til avtale om felles elsertifikater for Norge og Sverige ligger mer på et realistisk nivå, 26 TWh til sammen for begge landene innen 2020. Hvor investeringene kommer, er avhengig av markedet. NVE har gitt konsesjon for utbygging av ca 10 TWh vindkraft eller ca 2000 stk vindkraftverk og ca 10 TWh vannkraft, hvorav ca 800 prosjekter er småkraftverk. Sertifikatordningen vil gjelde fra 2012, og kvotene settes slik at de finansieres ca. 26 TWh til sammen i begge land innen 2020. Sertifikatene vil bli gitt til produsenter som starter bygging etter 7/9-2009, og med en overgangsordning for dem som startet bygging etter 1/1 2004. Kraftprodusentene kan selge sertifikatene over en periode på 15 år, og nåverdien av disse vil ligge på 2-3 kr/kWh. Dette er en betydelig støtte for et småkraftverk, hvorav mange er bedriftsøkonomisk lønnsomme selv uten støtte. Vindkraften er dyrere og spesielt den havbaserte. Kun de beste prosjektene her vil med denne støtten bli realisert. Den nye produksjonen er uten reguleringsevne, er derfor avhengig av gratis støtte fra våre vannmagasiner, og effekten fra anleggene kan ikke påregnes i høylastperioder. Den nye kraften er derfor av en lavere verdi selv om dette ikke kommer til uttrykk i markedsverdien.

Hvis Norge blir tvunget av EU til å øke vår fornybarandel utover hva avtalen med Sverige innebærer, bør vi øke andelen fornybar energi ved å redusere nevneren i brøken Det vil si vårt totalforbruk av energi. Dette burde vi for øvrig gjøre uansett hva EU krever. Norge støtter allerede investeringer til ny fornybar kraft ved varmekraftverkernes avgift på CO₂-utslipp, noe

Energiveteranene er en uavhengig gruppe personer med bakgrunn fra norsk energiforsyning:

Hans O. Bjøntegård, Erling Diesen, Erik Fleischer, Hans H. Faanes, Jon Ingvaldsen, Finn Lied, Lars Thue, Jon Tveit, Gunnar Vatten (Se: <http://www.energiveteranene.no>)

som øker markedsprisen på kraft, og vi ønsker å støtte ytterligere med elsertifikater. I tillegg vil staten at forbrukerne skal betale for kraftlinjene som trengs for å eksportere kraften. En spart kWh er mer verd enn en ny produsert kWh fra uregulert vann eller vind, og som også trenger nye linjer. Den sparte kWh spares når det er kaldest i landet og trengs mest. Støtten som i dag gis for etterisolering av eksisterende bygninger kunne 2-3-dobles uten at den ble større enn støtten til ny kraft. Sparepotensialet er stort i bygningene og også i næringsbygg og industrien. Ca 40 TWh/år går til oppvarming.

I høringsnotatet foreslås det at sertifikatene betales av forbrukerne. Det vil si at kraftprodusentene skal subsidieres av sluttbrukerne, unntatt industri som i dag er fritatt for eller har redusert forbruksavgift. Sertifikatene vil koste forbrukerne fra 1-6 øre/kWh inklusive mva over avtaleperioden. For et normalforbruk på 20 000 kWh/år utgjør dette 200-1200 kr/år. En utbygging som forutsatt i avtalen, vil kreve en betydelig nettutbygging. Kraftprodusentene må selv betale anleggsbidrag til eventuell forsterkning av det lokale nettet. Men bygging av både nytt sentralnett og regionalnett innenlands og nye kabler til Europa for å kunne eksportere det forventede overskuddet, har staten allerede bestemt at forbrukerne skal betale. Statnett har anslått kostnadene til ca 40 milliarder kroner. Det har ført til en økning i nettleien allerede fra 2010 med 6 øre/kWh eller ca 6 milliarder kroner pr år.

I 2012 vil utgifter til klimatiltak for alminnelig forsyning utgjøre totalt ca 36 øre/kWh inklusive mva. Enova-avgift 1 øre/kWh, elsertifikater 1 øre/kWh, forbruksavgift, 11 øre/kWh, økt kraftpris på grunn av CO₂-avgift ca 10 øre/kWh og øket nettleie 6 øre/kWh og pluss mva på disse. For en sluttbruker med et normalt forbruk utgjør dette kr 7200,- pr. år, eller ca kr 33 milliarder i avgifter fra alminnelig forsyning. I tillegg kommer mva på nettleie og energipris slik at totale avgifter for en sluttbruker i alminnelig forsyning under normale prisforhold vil utgjøre rundt 60 øre/kWh. I tillegg tar staten inn i konsesjonsavgift, inntektskatt, grunnrenteskatt og utbytte, i alt ca 16 milliarder kroner i året fra kraft- og nettselskapene.

2. Begrunnelse for vårt standpunkt

De fleste av oss erkjenner at vi har et klimaproblem eller i det minste at vi bør handle etter "føre var" prinsippet, da konsekvensene av en videreføring av dagens praksis med CO₂-utslipp kan bli katastrofal for menneskeheten. Siden det er menneskehetens store forbruk av energi med CO₂-utslipp som er den største årsaken til problemet, så betyr det at energi-Norge også må være med på tiltakene. Løsningen ligger ganske enkelt i å bruke mindre energi ved å effektivisere bruken, og bruke energi med minst mulig og helst uten noe CO₂-utslipp som fornybar energi. Norge er en rik energinasjon som eksporterer mye energi i form av olje og gass, som vil gi store utslipp av CO₂ når det produseres og brukes. Vi har tjent store penger på dette salget, og det forplikter oss spesielt til å delta med tiltak for et bedre klima.

Vi tror derfor at det er stor politisk enighet om at vi skal øke vår produksjon av fornybar energi og at vi trenger flere kraftlinjer. Men det er ikke diskutert hvem som skal betale for dette. Er det alminnelig forbruk som har liten vekst og ikke trenger den nye produksjonen i et normalår, eller er det kraftprodusentene og olje- og gassindustrien som vil tjene på investeringene? Staten har lagt opp til at alminnelig forbruk skal betale både elsertifikatene for ny kraft og en vesentlig del av investeringene for de nye kraftlinjene.

Norge har de siste 6 årene i gjennomsnitt hatt et kraftoverskudd på ca 5-8 % ,og da er Kårstø med 420 MW inne med sin produksjon i kun ca ett år. I dag kan det synes galt å snakke om at

vi har et kraftoverskudd, men vannkraften har både tørre og våte år. I fjor og foreløpig i år har vi hatt en tørr periode og uvanlig lave temperaturer. I tillegg har kjernekraften i Sverige sviktet betydelig både i fjor vinter og denne vinteren. I 2009 eksporterte vi imidlertid mer enn vi importerte i 2010. I en normal situasjon uten klimaproblem ville vi ikke bygge ut så mye at vi hadde tilstrekkelig kapasitet også i et tørrår. Det er en av fordelene med det nordiske og europeiske kraftsamarbeidet at vi kan utveksle kraft i tørre og våte år. Med økt produksjon vil vi kunne redusere vår import i tørre år. All ny produksjon vil derfor måtte eksporteres i normalår

Når begrunnelsen for denne utbyggingen av både ny kraftproduksjon og kraftlinjer er klimatiltak for redusert CO₂-utslipp fra offshoreindustrien og mer fornybar kraft til Europa for å erstatte kullkraftproduksjonen der, så er det ikke riktig at kostnadene med dette skal belastes alminnelig forsyning. De som forurensar og de som vil tjene på investeringene, bør betale.

Som vist ovenfor belastes sluttforbrukerne med ca 33 milliarder kroner pr år uten at noe vesentlig av dette går til klimatiltak. Elsertifikater og nye ledninger bør derfor dekkes av denne innbetalingen. Totalt vil den fornybare kraften med avgifter og nettleie koste godt over 100 øre/kWh. Det er begrunnelse nok for alle til å endre adferd. Det vil si å spare og effektivisere sin energibruk. Det blir ikke noe mer sparing om en kWh koster 10-20 øre mer. Kraften er dyr nok allerede. Skal EU lykkes med å redusere sine utslipp, må rammen for CO₂-utslipp strammes inn år for år. Dette vil øke kvotekostnadene for CO₂-utslipp og kraftprisene ytterligere 10-20 øre/kWh for alle forbrukere, og inntektene til staten vil øke tilsvarende.

I tillegg burde staten kreve mer fra offshoreindustrien for tilknytning til landbasert kraft. Gassfeltene Troll og Ormen Lange med deres kraftforsyning fra land er den viktigste årsak til at det må bygges linjer gjennom Hardanger, Sogn og Fjordane og Sunnmøre. Til sammen selger de gass til Europa for mer enn 100 milliarder kroner i året og burde være betalingsdyktige.

Det antydes at økt produksjon i Norge, som avtalen innebærer, vil kunne senke prisene til sluttbrukerne slik at de ikke vil øke til tross for lovpålagte påslag for elsertifikater. Eksisterende og nye kabler til utlandet vil føre til at all økt produksjon vil bli eksportert. Hvis det ikke blir bygget tilstrekkelig med nye sjøkabler, vil markedsprisene falle og investeringene vil stoppe opp. Med økende forbindelser til Europa vil vi også i større grad importere europeiske kraftpriser. Disse har i alle år med kraftmarked ligget høyere enn nordiske priser, og vil med økende handel løfte våre priser.

3. Konklusjon

Energiveteranene støtter arbeidet med å redusere utslippene av CO₂ ved å etablere en ordning med elsertifikater for fornybar kraft, som skal gjelde for utbygging av fornybar kraftproduksjon som starter opp før 2020. Vi mener rammen for utbyggingen er realistisk. I dagens kraftmarked med normalt et kraftoverskudd må en vesentlig del av den nye produksjonen eksporteres.

Hvis vår andel av fornybar energi skal økes ytterligere, bør dette gjøres ved å øke kraftig støtten til sparing av energi i vår eksisterende bygningsmasse, i næringsbygg og i industrien. Dette bør gjøres uansett, da en spart kWh er mye mer verd enn en ny produsert kWh fra vind- eller småkraftverk uten regulering, og som også trenger nye linjer. Den sparte kWh spares når det er kaldest og trengs mest.

Energiveteranene er imidlertid ikke enige i hvordan den nye ordningen skal finansieres. Staten får allerede inn ca 30 milliarder kroner pr år eller hele 300 milliarder kroner frem til 2020 fra forbrukerne til klimatiltak, uten at nevneverdig del av dette så langt er tenkt å gå til klimatiltak. Dagens regjering har sagt at skattene ikke skal heves i valgperioden. Dette er en skjult skatt.

Vi foreslår at staten reduserer forbruksavgiften med samme beløp som elsertifikatene koster. Da vil sluttbrukerne ikke bli økonomisk skadelidende, og markedet for elsertifikater kan virke som foreslått.

Ny kraftproduksjon fra vind- og småkraftverk trenger nye linjer. Flere av de kraftlinjene som offshoreindustrien trenger for å bli elektrisifisert fra land, for dermed å redusere CO₂-utslippene, kan også utnyttes for den nye fornybare produksjonen.

Kostnadene bør derfor dekkes av offshoreindustrien og staten med de midler forbrukerne, som nevnt ovenfor, allerede betaler inn til klimatiltak.

For Energiveteranene

Jon Tveit